

RESPUBLIKO KROATIO

Ministerio de Kulturo
Administra oficejo por protekto de kulturheredaĵo

KLASNUMERO: UP II-612-081 1 8-06/0150

UR-Numero: 532-04-0 1 -03-02 12-19 -2

Zagreb, la 11-an de februaro 2019

Ministerio de Kulturo baze de la artikolo 12, parto 1 de la Leĝo pri protekto de kulturfenomenoj („Narodne novine”, numero 69199, 151/03, 15'1103, 87/09, 88/10, 61111, 25112, 136112, 157113, 152114, 44117, 90/18) kaj artikolo 20, partoj 1 kaj 2 de la Regularo pri formo, enhavo kaj maniero

gvidi Registron de kulturfenomenoj de Respubliko Kroatio („Narodne novine”, numero 69199, 151/03, 15'1103, 87/09, 88/10, 61111, 25112, 136112, 157113, 152114, 44117, 90/18), akceptas

SKRIBAN DECIDON

1.

Oni konstatas ke la TRADICIO DE ESPERANTO en Kroatio havas karakteron de nemateria kultura fenomeno sence de la artikolo 8, parto 1, alineo 1e de la Leĝo pri protekto kaj konservo de kulturaj fenomenoj.

2.

Kiel kulturfenomeno el punkto 1. de ĉi tiu Decido estas starigita jena sistemo de protekto:

- oni devas certigi atingeblojn de la kulturfenomeno por la ĝenerala publiko,
- instigi kunlaboron de unuopuloj, grupoj kaj la komunaj kiu heredigas la fenomenon rilate identigon, difinon, plu kreadon kaj transdonon de la heredaĵo,
- Popularigi kaj diskonigi la kulturfenomenon per okazigo de ekspozicioj, fakaj renkontiĝoj per elektronikaj medioj, aŭd- kaj vid- dokumentado kaj alimaniere,
- instigi transdonon kaj flegadon de la kulturfenomeno
  - instrui necesan fakan personaron por transporto de la scio per seminarioj kaj laborejoj de formala kaj neformala instruado,
  - daŭrigi la esploron de la kulturheredaĵo, per adekvata dokumentado en ĉiuj formoj kaj manieroj de moderna printado kaj per faka kaj scienca valorigado,
  - diskonigi la funkcion de la kulturfenomeno en la socio kaj enplekti la protekton de la fenomeno en planitajn evoluprogramojn,
  - interesigi la publikon kaj protekti la fenomenon konsiderante la procezojn de tutmondigo kaj de sociaj transformiĝoj por eviti danĝeron ke la fenomeno malaperu, estu detruata aŭ disvendata
- La portantoj de la kulturheredaĵo estas taskigitaj protekti la fenomenon.

3.

La portantoj estas ĉiuj juraj kaj fizikaj personoj, notitaj sur la listo de la portantoj, kiu estas konsista parto de ĉi tiu Decido. Pri ĉiuj ŝanĝoj rilate la portantojn, la decidpova organo devas informi Fakan Komisionon por akcepto de la kulturfenomenoj kiu harmonie kun la postulo ŝanĝos la liston de la portantoj.

4.

Al la dirita kulturfenomeno el punkto I. de la citita Decido oni aplikas Leĝon pri protekto kaj konservo de kulturfenomenoj kaj ĉiujn regularojn kiuj rilatas al kulturaj fenomenoj.

5.

La prilaborita kulturfenomeno estos enskribita en la Registro de kulturfenomenoj de Respubliko Kroatio sur la listo de protektitaj kulturfenomenoj sub la numero Z – 7298

6.

Eventuala plendo ne prokrastas efektivigon de ĉi tiu Decido.

Klarigo pri la decido

Internacia lingvo Esperanto estas planlingvo, kiun iniciatis Ludvig Lejzer Zamenhof kaj prezentis ĝin al la publiko en publikaĵo en la rusa lingvo presita en 1987 en Varsovio sub la titolo Internacia Lingvo „Mednarodni jezik“. Samjare aperis eldonoj en la franca, pola kaj germana lingvoj. La publikigo de tiu ĉi planlingva projekto koincidas kun la pli vasta historia kunteksto pri lingva kreado en la dua duono de la 19a jarcento kiam al la publiko prezentiĝis kelkdeko de intrenacilingvaj projektoj kiel rimedo de nacie neŭtrala lingva komunikado. Kiel lingvo kun simpla gramatiko sen esceptoj kiujn havas amase etnaj lingvioj, kun vortoj bazitaj je eŭropa internacia leksiko kaj latinismoj (ĉirkaŭ 70%) kaj malpli je ĝermanismoj (20%) kaj el aliaj lingvoj, Esperanto supervivis ĉiujn siajn historiajn rivalojn kaj estas ankaŭ nuntempe uzata kiel alternativa rimedo de internacia kiomunikado. Aparte ĝia graveco estis kaj estas ankaŭ nuntempe por la tiel nomataj malgrandaj popoloj kiuj per tiu ĉi lingvo havis kaj havas eblecon prezenti siajn kulturojn al la mondo kaj per ĝi mem konatiĝi pri la samspecaj atingoj de aliaj popoloj. La kroata kultura kaj scienca publiko el la komenco de Esperanto estis fundamente informita pri la planlingva situacio fine de la okdekaj jaroj, ĉar la fama kroata filologo Tomo Maretić dum la solena kunveno de la Jugoslavia Scienca Akademio en Zagrebo en 1891 dediĉis sian prelegon ĝuste al strukture kompara analizo de tiutempaj planlingvoj kritike tuŝante ankaŭ Esperanton. Tiam la esperantista movado, kiu sian disfloradon havos en la unuaj jaroj de la 20-a jarcento kaj dum la tempo antaŭ la 1-a mondmilito troviĝis nur en la komenco mem kaj inter unuaj esperantistoj estis jam kelkaj unuopuloj el la teritorio de la nuna Kroatio. Organizitaj formoj de la Esperantista Movado aperas en la jaroj 1907, 1908 kaj en komenco de 1909, kiam en Zagrebo estis fondita Societo de Kroataj Esperantistoj, kiujn gvidis leksikografo, ĵurnalisto, antologiisto kaj tradukisto Mavro Špicer kaj instruistino Danica Bedeković, pl. Pobjednički.

Ili mem verkis unuajn kroatajn lernolibrojn de Esperanto kaj redaktis la revuon Kroata Esperantisto kies unua numero aperis en 1909 kaj sur kies titolpaĝo estis traduko de la poemo de Petar Preradović Mia Barko. Estis du deklarataj celoj de la menciita revuo: unuflanke ĝi devus disvastigi Esperanton en Kroatio kaj aliflanke ĝi devus nian riĉan sed nemulte konatan literaturon enkonduki en Esperantion, en misteran landon, kiu troviĝas nek sur la Luno, nek en la Kosmo sed en koroj de ĉiuj esperantistoj kaj en iliaj animoj. Jam en 1912 aperas antologio de kroata poezio en esperanta traduko de Mavro Špicer. Dum la tuta historio de esperantismo en diversaj socipolitikaj ŝtatsistemoj en kiuj Kroatio estis ĝis la nunaj tagoj, kroataj esperantistoj daŭrigis kontinue aktivi antaŭenigante kroatan literaturon kaj kulturon en la mondo kaj en tio ofte esperantaj tradukoj de verkoj el kroata literaturo servis kiel bazo por traduko al neeŭropaj lingvoj kiel la ĉina, hinda kaj farsa. La plej nova ekzemplo de la diskonigado de kroata literaturo en Esperanto estas traduko de la konata plurfoje premiata romano Nigra Patrino de la Tero de Kristian Novak aperinta en 2017).

La tradukon efektivigis kroata esperantisto kaj publikigisto Josip Pleadin. Kroataj esperantistoj donas escepte aktivan, organizitan, sciencajn, artajn kaj kulturajn kontribuojn al tutmonda esperantista komunumo, kiu intertempe evoluigis aŭtentikan kolektivajn kulturajn fenomenojn kaj identecon kun specifaj komunikaj praktikoj kaj paradigmoj, kun organiza strukturo kaj kulturaj fenomenoj kaj formuloj. Plue kroataj esperantistoj riĉigas la kroatan kulturmedion per sia aktivado kaj kontaktoj kun alilandaj esperantistoj organizante diversajn kongresojn studaranĝojn kaj kulturajn manifestaĵojn en kiuj kunpartoprenas esperantistoj el diversaj landoj, kiuj transportas al kroata medio per Esperanto kulturajn kaj artajn atingojn de siaj popoloj.

Rememorante gravan rolon de Esperanto kiel rimedo por diskonigo de kroata kulturo en la mondo dum 100 jaroj de la E-movado en Kroatio okazis en Zagrebo en novembro 2008 en la Filozofia Fakultato de la Zagreba Universitato internacia scienca simpozio sub la titolo Esperanto kaj Kroata Kulturidenteco, en kiu partoprenis trideko da prelegantoj. Samkiel la prizorgo de lokaj idiomoj je nacia nivelo rekte kontribuas al prizorgo de tutmonda lingva diverseco kiel valoro per si mem pro la minaco ke pro la formorto de idiomoj kaj lingvoj kun malgranda nombro de parolantoj (ĉ. 5000) malaperu aŭtoktonaj kaj neripetebaj pens esprimaj specimenoj kiuj kreas spirit-kulturajn heredaĵojn de la homaro, same la prizorgo kaj defendo de la internacia lingvo Esperanto kiel tutmonda kulturlingva heredaĵo de la homaro gravas ankaŭ sur naciaj niveloj, ĉar tio ebligas al malgrandaj popoloj kiel la kroata siajn kulturajn fenomenojn per ĉi tiu nacie neŭtrala rimedo de internacia komunikado prezenti al la monda esperantista publiko. La esperantista komunumo (ĉiuj parolantoj de Esperanto en Kroatio ĉu kiel individuoj ĉu unuigitaj en societoj aŭ neformalaj grupoj) evidentiĝas en forta esprimo de komuna solidareco kaj socia kohezio same kiel ĉe ĉiuj komunumoj.

La rolo de Esperanto kiel lingvo peranto por disvastigo de kroata kultura kaj arta kaj aparte de literatura heredaĵo kaj moderna literatura produktado estas argumento por enskribi ĉi tiun lingvon kiel nemateriajn atingojn en Registron por nemateria kultura heredaĵo de la Ministerio de Respubliko Kroatio. Komisiono por nemateria kultura heredaĵo de la Ministerio de Kulturo dum sia kunsido okazinta la 29-an de majo 2017 taksis ke la tradicio de Esperanto en Kroatio havas karakteron de nemateria kultura fenomeno laŭ la difino de la Leĝo pri Konservado de Kultura Heredaĵo en la paragrafo 9, parto 1, alineo 1. Baze de transdonita dokumentaro kaj prezentitaj faktoj, kaj pro la rekomendo de la Komisiono por nemateria kultura heredaĵo, Faka Komisiono por konstato de la karakteroj de kultura fenomeno, dum sia kunsido okazinta la 18-an kaj 19-an de decembro 2018 konstatis ke la tradicio de esperanto en Kroatio havas karakteron de kultura fenomeno. Akceptante ĉi tiun skriban decidon harmonie kun la artikolo 12, parto I de la Leĝo pri konservado de kulturaj heredaĵoj estas aplikataj je Esperanto laŭ la citita Leĝo kaj aliaj preskriboj kiuj rilatas al kulturaj fenomenoj.

Harmonie kun la artikolo 12, de la parto 4 de la sama Leĝo per punkto 5 de la ekspliko de tiu ĉi skriba decido estas difinita la devo enskribi la prideciditan fenomenon en Registron de kulturaj fenomenoj de Respubliko Kroatio en la Liston de konservataj kulturaj heredaĵoj harmonie kun la artikolo 12, parto 5 de la Leĝo pri konservado kaj defendo de kulturaj fenomenoj. La plendo kontraŭ ĉi tiu skriba decido ne prokrastas ties efektivecon pro la supre esprimitaj kaŭzoj, deciditaj kiel en la ekspliko.

Instrukcio pri jura procedo.

Kontraŭ tiu ĉi decido oni povas plendi al la Komisiono pri plendoj de la Ministerio de Kulturo en la tempolimo de 15 tagoj ekde ties akcepto. La plendo estas transdonata al tiu ĉi organo

senpere aŭ oni sendas ĝin per poŝto rekomendite kaj oni povas ankaŭ deklari ĝin antaŭ la Protokolo. Al la plendo harmonie kun la Leĝo, artikolo 9, parto 2, punkto 29 de la Leĝo pri administraj pagoj, oni ne pagas administrajn kostojn („Narodne novine“ numero 115/16).

Helpanto de la Ministrino
Davor Trupković, dipl.inĝ. arĥ.

PUBLIKIGITA RAPORTO PRI LA PUBLIKA KONSULTADO “PLURLINGVECO EN EŬROPAJ INSTITUCIOJ” DE EŬROPA OMBUDSMANO

Mi, kiel ĉiuj la partoprenintoj en la publika konsultado pri Plurlingveco en EU ricevis, je la 21^a de februaro 2019, elektronikan mesaĝon de EO@ombudsman.europa.eu kun la fina Raporto pri la rezultoj de la konsultado.

En la paĝo de la E.O. (Eŭropa Ombudsmano), <https://www.ombudsman.europa.eu/it/correspondence/it/110044>, oni povas elekti tradukon de la Raporto en 24 lingvoj kaj legi ĝin. Mi devas konfesi ke estas por mi speco de plezuro malfermi la Raporton en la aliaj lingvoj kaj eltrovi kie ili raportas pri nia lingvo! Mi invitas la legantojn viziti la paĝon pri la Raporto. Jen kelkaj miaj notoj. Dum julio 2018, la E.O. envojigis publikan konsultadon, pri kiu oni povas legi ĉi tie: <https://www.ombudsman.europa.eu/it/public-consultation/it/99005>; la demandaro, kiu rilatas al la uzado de la lingvoj en eŭropaj institucioj, oficoj kaj agentejoj, estas laŭ mi tre interesa, ankaŭ ĉar ĝi enhavas multajn resendojn al eŭropaj leĝoj pri lingvoj. La datlimo por la respondoj estis la 30a de septembro 2018.

La E.O. ricevis nur 286 respondojn kaj interesa parto de ili alvenis de esperantistoj aŭ de esperantaj organizoj. Ankoraŭ unu fojo, EU devas agnoski ke Esperanto pluvivas! Fakte, pri la proponitaj modeloj de lingvopolitiko, sur paĝoj 4 kaj 5, alvenis 166 respondoj:

- 102 respondoj kiuj petas "limigitan plurlingvecon", kun tri – kvin oficialaj lingvoj ĉiam uzataj, kaj aliaj oficialaj lingvoj kelkfoje uzataj laŭ fiksitaj kriterioj;
- 18 deziras la "senliman plurlingvecon", kun ĉiuj oficialajn lingvoj tuj kaj samtempe je dispono;
- 46 deziras komunan lingvon parolatan de ĉiuj eŭropanoj; nur kvar el ili volas anglan lingvon kiel ideala lingvo kaj 41 "*estas forte dezirantaj la uzadon de komuna lingvo sed neŭtrala, kiel esperanto*", nome la 25% de la respondoj. Kompreneble, tio estas logika rezulto ĉar la esperantistoj estis tre interesitaj al ĉi tia speco de publika demandaro, multe pli ol la aliaj eŭropanoj.

Do, logike mi notas ankaŭ la jenajn punktojn de la Raporto:

- sur paĝo 7, pri la traduk-kostoj, la Raporto rimarkigas ĉi tian respondon: "uzado de unu komuna lingvo por malpliigi traduk-kostojn";
- sur paĝo 8, pri la interretaj paĝoj de EU: "Alia grupo de respondoj deziras ke ĉiuj interretaj paĝoj estus en unu komuna kaj neŭtrala lingvo";
- sur paĝo 12, pri eventŭalaj plibonigoj de la nura specifa eŭropa leĝo pri lingvoj, la Regularo n. 1/1958, 34 respondis ke ne deziras ĝisdatigojn de tiu leĝo kaj inter la 126 kiuj deziras kelkajn plibonigojn, grupo deziris "enkondukon de komuna kaj neŭtrala lingvo".